

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercurca si Sambet'a, F6ica una data pe septemana. — Pretiulu: pe 1 anu 10 . v. a. Pentru tieri esterne 15 . sun. pe unu sau s6u 45 doidieleri, or 3 galbini si 3 doidieleri mon. sunatoria. Se prenumera la postale c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. de 10 vorbe mari s6u mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fars depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari

Nr. 24.

Brasiovu, 24. Martiu 1862.

Anulu XXV.

MONARCHIA AUSTRIACA.

TRANSILVANIA. Cerculariu, pe carele Esc. Sa D. mitrop. A. St. SIULUTIU a binevoitu alu emite in fav6rea espositiunii ce se va face pela S. Ilie in Brasiovu.

Nru 145. 1862.

Onorate in Christosu Frate!

Sciutu lucru este din Gazetele n6stre celeromane, ca asociatiunea Transilvana pentru inaintarea literaturii si a culturii Romaniloru a hotaritu, c6a in anulu acest'a se si tiena adunarea sa generale in Brasiovu in 28/16. Juliu a. c.

Totu dein aceleasi Gazete romane, mai cu s6ma din Gazet'a Transilvaniei lucru prea cunoscutu este, ca prea demnii nostrii barbati si nationalisti romani din Brasiovu, voindu a d6 dileloru acelora, in cari voru av6 on6re de a primi si a ved6 in mediuloculu seu adunarea generale a aceeasi Asociatiuni si altmintrelea un'a insemnata, s'au hotaritu a intocmi si organis6 si un'a „Espositiune de produse, de manufapturi, si arte, cari au se 6sa numai din mani, si din economi'a romana, adeca pre cari le voru face Romanii si Romanele n6stre.“ —

Ce feliu de produse s'au manufapturi ar' debui se se duca, s'au se se tramita pre terminulu si diu'a insemnata, la aceeasi „Espusetiune“ la Brasiovu? fiasce carele anumitu, si mai pre largu va cun6sce, si va pri-cepe din aici alaturat'a specificatiune.

No'a dara nu ne mai remane alta decatu, c6a se ve comitu Fr. V6stre, c6a catu se p6te mai curundu esindu in tractu, s'au in persona, s'au prin unu preotu harnicu se vestesci acestu lucru de Espusetiune, la t6te comunitatile, cu totu deadinsulu indemnandu pre romani si romanele n6stre; c6a fiesce care, cu ce sciu, si p6te face cu manele sale, mai nainte se se pregat6sca si se se duca, s'au se tramita la mai susu dis'a Espusetiune. — Spunendule c6a una asia intreprindere va serbi in istori'a Patriei si a natiunei n6stre, si pentru producatorii lucrurilor si a manufapturilor, si si pentru intr6g'a natiune de mare on6re; de unde urm6za, c6a fiesce care romanu si romana se se sil6sca prin lucrulu maneloru sale a mari si a infrumseti6 diu'a si Espusetiunea aceea. —

Ceea mai mare d6ra greutate s'ar par6 a fi intramiterea s'au in ducerea lucruriloru acelora la Brasiovu pre diu'a numita.

Inse eu credu, c6a multi dintre celi mai avuti si mai fruntasi romani voru fi, cari si voru tien6 de on6re asi duce eli singuri in pers6na la Espositiune lucrurile maneloru sale, si prin aceea asi face siesi si natiunei on6re, b6a bucurosi voru fi a lu6 cu sene si ale altora.

Inse pentru aceia, cari ac6st'a n'aru pot6 face si in ducerea s'au intramiterea lucruriloru sale ar' d6 de pedeci, Comitetul infintiatu pentru scopulu espunerei de bravii nostri nationalisti Brasioveni s'a ingrigitu, pentru delaturarea acelei dificultati, denumindu pre la t6te cetatile si orasiele mai de apr6pe cate o casa negutietor6sca de renume solidu, carea va fi insarcinata a primi obiectele, s'au lucrurile, ce voru veni din respectivele tienuturi de prin pregiuru, ale pachet6 si ale esped6 la Brasiovu pre lenga unu portoriu catu se p6te

de eftinu, numai voru debui mai tempuriu tramise lucrurile, c6a incredintiatulu negutiatoriu inca se aiba tempu de a le pachet6 si espedui pre 28. Jul. a. c. la Brasiovu.

Acestea tuturoru bene si deamaruntulu talcuindule indemnati pre toti se se sil6sca a face si siesi si natiunei on6re. — Se lu6m esemplu bunu dela alte natiuni, cari nu-si pregeta a tramite cu mari spese lucrurile sale la espositiunile de pre la Parisu si Londonu, numai c6a se si face si siesi si natiunei sale on6re; au nu se cade se facem si noi — de si in mesura mai mica — on6re cu espositiunea n6stra din Brasiovu?

Poftindu tuturoru succesu bunu si daru dela Dumnezeu de a voi si de a face t6te celea bune si de folosu, parentiesce remanemu

Alu Fratiei Tale

Addictu

Metropolitulu Alesandru.

Blasiu, 20. Febr. 4. Martiu 1862.

MODIFICATIUNILE

pe care deputatulu Nochrichului

D. Jacobu Bologa

lea propusu in sedinti'a Universitateri din 13. Martiu 1862 n. la desbaterea speciala despre operatulu comisiunii de 7 din 31. Jan. 1862: Nru Univ. 33 la punctulu 1 din II. in privinti'a formatiunei teritoriiloru de administratiune nationale si la punctulu 2, 3 si 4 din III. in privinti'a censului.

Subscrisulu c6a commembru alu comisiunei de 7 s'a dechiaratu espresu asupr'a conceptului provenitoriu in operatulu ei suptu punctulu 1 la II. otaritoriu de modulu si chipulu formatiunei nationaleloru teritorii de administratiune, precumu si asupr'a decisiunei cuprinse in puntele 2, 3 si 4 la III. ale operatului, c6a aditamentele si tacs'a capului se nu se socot6sca la censu, si a propusu altu modu pentru formarea teritoriiloru nationale, precumu si pentru socot6l'a aditamenteloru si a tacei de capu in censulu de alegere. Aceste proiecte alesale nu au aflatu consideratiune la comisiunea de 7.

Dupa ce inse subscrisulu este de o vert6sa convingere, ca primirea proiecteloru sale facute la comisiunea de 7 spre deslegarea cestiunei: cum ar fi se se esecut6za principulu egalei indreptatiri nationale in Transilvani'a, ar contribui eesentialmente si cu privintia la relatiunile de contributiune in tier'a ac6st'a ar trage dupa sine multumirea poporatiunei ei, pentru aceea se vede indemnatu se rapeti6sca totu acele proiecte si inaintea Incl. Universitati, si privindu ca

1-a proiectulu provenitoriu suptu punctulu II. alu operatului comisiunei de 7, prin care comunele sasesci, care nu stau in municipal'a legatuintia a natiunei sasesci sunt de a se incorpora la aceast'a legatuintia, s'a primitu si s'a radicat6 la concludu, si ca astfeliu t6te comunele sasesci aflat6rie in tier'a dupa acestu concludu au se tiena de sas6sca municipal'a legatuintia, acestu concludu inaintatoriu de interesele natiunei sasesci spriginesce acelu proiectu alu suptscrisului indreptatu intr'acolo, „c6a t6te in ti6ra aflat6rele romanesci si acele de romani in numeru preponderantu locuite comune se se prim6sca in formand'a legatura municipal'a roman6sca,“ in modulu celu mai puterosu, si elu se p6te pretinde de celelalte natiuni principale ale tierii, prin urmare si

de natiunea romanésca pentru inaintarea propriilor sale interese totu cu acelu dreptu, cu care l'a facutu Universitatea nationala sasésca;

ca propriile relatiuni ale natiunilor transilvane, ce au procuratu subscrisului aceea tare convingere: ca egal'a indreptatire a natiunilor principale ale acestei tieri póte se se face numai atunci adeveru si ca neincrederea, invidia si odiulu intre natiuni se póte nimici si preveni ori carei nationale fre-cari numai atunci, candu se va radica cu totulu fric'a de supremati'a unei natiuni asupr'a celeilalte;

ca acést'a din urma dupa parerea subscrisului se póte e-
fectua numai atunci, candu fiacarei natiuni principale a Transilvaniei, prin urmare si celei romanesci i se vá concede se se grupésca pe lenga unu propriu fačia cu celelalte natiuni independintu centru — asia precumu natiunea sasésca spre celu mai evidentu folosu alu seu s'a grupatu pe lenga Universitatea s'a, si dupa aceast'a grupa nadiuesce a trage si pe acele sasesci comune pana acum'a nestatátore suptu administratiunea s'a, — si dupa amisiunea privintieloru de administratiune se se primésca in acést'a grupa tóte comunele romanesci ale tieriei si acele ce sunt locuite de ei in numeru preponderantu, prin care s'aru formá acél'a separatu teritoriu alu natiunii romanesci in Ardealu, in launtru carui ar ingriji o deregatoria suprema de multu ceruta a acestei natiuni pentru autonom'a administratiune a propriilor afaceri ale ei dupa esemplulu Universitatii natiunii sasesci;

ca obiecti'a, care s'ar poté face, cumca impregiurarea, ca in mai multe comune romanesci locuescu posesori mari de natiunalitate neromana, carii platescu insemnate contributiuni, aru poté stá atrageri acestoru comuni la grup'a romanésca in drumu impedecandu-o, merita cu atat'a mai puçina consideratiune, caci trebue se ne indreptamu nunumai dupa cuantulu contributiunei, ce se platesce de locuitorii unei comune, ci si dupa celelalte de ei purtate sarcini ale statului si ale tierii si specialminte dupa darea de recruti a loru spre intregirea armatei, ca mai departe

2) subscrisul nu afla neci unu temeiu, dupa care aditamentele imperiului si ale tieriei, ce facu o insemnata parte a contributiunei, nu s'aru poté socoti in censulu de alegere, propune:

a) Cá punctului 1 la II. se se dee urmatoriulu conceptu:

La formarea natiunaleloru teritorii ar fi mai nainte de tóte de a se considerá cerinti'a administratiunei, inse totu de odata pe lenga acést'a a se si ingriji, cá tóte comunele Transilvaniei locuite eschisivu séu in numeru preponderantu de romani, se se incorporésca formandei legatuintie municipale romanesci si se se puua suptu administratiunea unei supremi deregatorie a natiunii romanesci; si

b) cá tecstulu puncteloru 2 si 3 la III dupa cuvintele „darea de pamentu“ si „darea“ se se schimbe prin adausulu: cu inclusá aditamenteloru imperiale si previnciale si alu punctului 4 s. s, la III dupa espresiunea: „Darea“ cu adausulu: cu inclusá tacsei capului si a aditamenteloru.“

Sibiu 13/1. Martiu 1862.

Jacobu Bologna m. p.,
deput. Nochrichului.

Adeca pre scurtu, dupa ce Universitatea s'a dechiaratu, ca impartirea tierii nóstre trebue se remane precumu a fostu mai nainte, si are se se dee si romaniloru teritoriu, cá se intre si ei in egal'a indreptatire nationala, propune D. deputatu Bologna, cá teritoriulu, care se va chiemá romanescu, se cuprinda in sine tóte comunele curatu romanesci si din cele mestecate pe aeele unde numerulu romaniloru este mai mare decatu alu celorlalte natiunalitati singuraticice si cá censulu de alegere se remane in catulu propusu, inse se cuprinda in sine nunumai darea dirépta, ci si tacs'a capului si aditamentele séu impositile ce se platescu cu darea spre scopuri atingatorie de intregulu imperiu séu de provinci'a in care locuimu.
(T. R.)

Brasiovu. (Caus'a romana la Universitate.) Pana ce vomu primi vreunu reportu specialu despre decurgerile debateriloru in siedintiele Universitatii din 29. si 30. Martiu, estragemu din foile germane miediulu din siedinti'a din 31. Martiu a. c. — Deput. Balomiri vre cá opiniunea sa separata in privinti'a protestului poporului romanu in contr'a alegerei deputatiloru din Sibiu, ce erá la ordinea debateriei, se se iée la protocolu, ceea ce se si facú; apoi veni la debatare plansórea poporimei romane a scaunului Sibiului, facuta in contr'a restauratiunei magistratului si a comunitatii din Sibiu, cumca, ad:

1) nationalitatea nu s'au respectatu, cumu se cade,

2) cumca mai multe comune au remasu cu totulu afara dela alegere.

Ref. Wagner a facutu propunerea:

ad 1) cumca respectarea natiunalitatiloru la alegeri nu se potrivese cu constitutiunea municipila sasésca si neci ca au fostu vreodata practisata.

ad 2) pentru comunele, care nu concusera la restauratiunea magistratului Sibiianu si a cetatii se se formeze unu teritoriu deosebitu.

Dupa o desbatere lunga, care o asteptamu a ni se comunicá, presedintele enuncia decretarea maioritatii; cumca actulu restauratiunei din Sibiu se se privésca cá bunu facutu, si plansórea poporimei romane din scaunulu Sibiului se se respinga din acelu motivu esentialu, ca actulu numitu s'a fostu facutu pe bas'a puncteloru regulative. —

Balomiri insinua opiniune separata si dechiaro ca, fiindca elu audí, cumca opiniunile separate remanu numai diacátorie in archivu, votulu separatu din parte si 'lu va tramite de adreptulu la adres'a cuviintiósá.

Presidiulu respunde, cumca pe cale privata póte face ce vré, inse acésta nu se tiene de desbatere. —

In privinti'a punctului alu 2-lea afara de Tincu si Balomiri toti ceilalti stetera pe lenga propunerea ref. cá locuitoriloru romani pin scaunulu Talmaciului si Selistei se se creéze unu teritoriu administrativu deosebitu. Acésta e si rezultatulu propunerei si a protestului romaniloru, care se dede din partea romaniloru Sibiieni prin D. adv. Joanne Nemesiu in contr'a alegerei deputatiloru Sibiieni din 15. Noembre a. tr.

— Comunitatea Sibiului otari in siedinti'a din 31. Martiu, cá se astérna o petitiune motivata la Mai. S'a, pentru cá gubernulu tieriei se se readuca earasi la Sibiu.

Din tiéra avem seiri, ca reorganizarea sedrieloru s'a pusu in brazda, si comunele 'si dechiarésca limb'a de oficiala, pentru cá nu cumva mane poimane se o patiesca cá si pana acumu.

AUSTRIA. Vien'a. Mai. Sa c. r. ap., scriu unele diurnale, ca pela 6. Apr. se va re'tórce din Veneti'a si ca cerculu Preanaltei familie imperatesci se afla in dorita sanatate.

Vien'a 28. Martiu. Maresialulu campestru, Principele Alfredu Windischgraetz. Earasi se rechiamá unulu din cei mai nobili generali ai bravei nóstre armate din viéti'a aceasta, la cea eterna. In 21. Martiu a, o. inainte de miediulu noptii, adormi in Domnulu Inalti'a Sa maresialulu campestru Principele Alfredu Windischgraetz, dupa nesce suferiri grele. Nascutu la anulu 1787 in 11. Maiu, reposatulu a dus'o pana la 75 de ani. Elu se trage din o vitia dela Briuselu. Cas'a loru este un'a din cele mai vechi si mai cercetate. Franciscu celu bunu, imperatulu Austriei inaltiá pe numitulu generalu la 1804 in statulu prinçiaru. In a. 1822 se adause estinderea de statulu prinçiare la toti descendenti. Inca de mior avea mare aplecare la militia. La a. 1809 serviea cá oficiru calaretiu. La 1813 se facú colonelu la regimentulu de Chürasiri, celu mai vechiu in Monarchia infintiatu la 1619. In a. 1826 erá principele adormitu in Domnulu Generalu-Maioru si Brigadieru in Praga din Boemia. In a. 1833, deveni locutieninte maresialu de campu, si divisionariu totu acolo. In a. 1835 proprietariu de regimentulu alu 4-le de Chevauxlegere, si dela a. 1840 in Prag'a.

Astufelu i'lu aflá anulu 1848. A fostu o intemplantu, ca principele Windischgraetz chiaru in dilele lui Martiu se aflá in Vien'a. Denumitu de Mai. Sa imperatulu de gubernatoru civile si militare, emise o scriósá si strinsa provocare catra poporu, cá se se supuna la mesurele, ce se pusera la cale, pentru restaurarea si mantienerea pabei, si mai alesu se se fereasca de violarea ostasiloru. Prin mesur'a aceast'a energica inse atinse principele pe corifeii revoltei, cari nu'lu mai puteau suferi. In 10. Juniu fú balulu slaviloru, la care a fostu invitatu si principele, si unde se si infacisiá; dupa cumu se descoperi mai tardiu din cercetare, acolo avú a se incercá unu atentatu asupr'a vietiei lui. Ear' prin incungiurarea lui prin corpulu oficirescu, se nimici totu planulu. — In serbatorile Rusaliloru isbuti la Prag'a complotulu, care prin bravur'a militariloru se invinse. Principele vediendu pericolulu, in care se aflá monarchulu, impreuná trupele sale, si grabi la Vien'a, acumu cá maresialu campestre, lenga care se alaturá toti Croatii si Banulu Jelachich; si asia se asiediá armata inaintea Vienei. Dupa ce se imprestiera turmele rebele, neputendu tiené rostu cu cele 80 de mii ale lui Windischgraetz, pornira armatele catra Pest'a. Intariturele cele mai infricosiate ce le facusera insurgintii la Presburg si la Agri'a, cadiura fara multa resistintia; la 5. Ianuariu veni o deputatiune din partea magiariloru cu cheiá cetatei si a fortaretiei dela Bud'a, si alt'a cu neconditiunata supunere a Pestei. Inse

cu aceste două lucruri partit'a anarchica inca nu s'a inblan-
ditu, nici s'a supusu. In 12. Aprile principele fú chiamatu la
castrele de curte dela Olomuti de Mai. Sa imperatulu, unde
avea mare debuintia de unu barbatu cu atata bravura si es-
periintia. Mai tardiu eroulu fú denumitu de gubernatoru la
Mainz, fortereti'a confederatiunei germane. In anii din urma
vietiuea schimbandu intre Vien'a si bunurile sale. Principele
se desparti de vieatia, insocitu de stim'a si reverinti'a totu-
roru, cari sciu apretiu meritulu adevratu dupa cuviintia. —

Titulii, rangurile, si feluritele decoratiuni pana si in bri-
liante, puçini barbati din secululu nostru avura onóre a le
castigá. Inse angustimea locului nu ne ierta a le insirá pe
tote. Deci dicemu si noi: Pace remesitielu sale pamentene,
si onóre memoriei lui! — Mai. S'a c. r. ap. ordiná in armata
semn de doliu pe 8 dile in onórea eroului, si eternarea nume-
lui cu numirea reg. 2 de dragoni.

— Despre esirea deputatiloru boemi si poloni din sedin-
dinti'a senatului imperialu in 28. Martiu mai cetimu, ca ve-
nindu la desbatere reportulu comitetului financiaru, privitoriu
la propunerea gubernului despre control'a datorieloru de statu
prin senatulu imperialu, si respicandu presiedintele formul'a
indatinata: Noi trecemu la ordinea dilei, atunci partea cea
mai mare din drépt'a esi pe usia afara. Presiedintele le strigá:
cá se respecteze § 12 din ordinea casei. Totusi ei esira. „Ost
d. P.“ apoi dice, ca vr'o cativa din partit'a aceea remasera
indereptu de martori. Intr'aceea referentulu se sui pe tribuna
si anunçia, ca desbaterea asupra controlei nu se va luá astadi
inainte, ci se va amana din cause obiective, adunarea remase
se invoii, si asia se luá la desbatere despre aperarea si scuti-
rea personala si dupa ce audira cei ce parasira sala despre ac-
césa, se re'ntórsera cu incetulu earasi toti la locurile si pos-
turile lor. „G. Z.“ adauge, ca deputatii ce esira se dechia-
rara, ca nu potu luá parte la pertractarea financiála, pentru
ca pana candu nu voru fi reprezentati si italianii si magiarii
in senatu, acesta nu e competentu a decretá in caus'a accésa.

— „Oest. C. Z.“ scrie: „cumca din Ardealu mergu ne-
contentitu plansori in susu, cumca sasii si romanii, cari stau
pentru unitatea imperiului nu se respectéza de adiunsu; ca
pretutindinea se da magiariilor preferintia; catra sasi se tra-
mitu scrisori magiare, in comitetele de comitatu, precumu si
la denumirea noiloru consilii guberniali s'a respectatu cu
preponderantia elementulu magiaru. Ar fi intr'adeveru timpul
cá se se faca capetu la procederea acést'a, care periclitéza
inca si principiulu regimului.“

Asemenea scrie si „D. Z.“ unu articulu lungu in favó-
rea despartirii teritoriale si a limbei, pledandu, ca s'ar' cu-
veni, cá apoi se se respecteze limbele teritorielloru si dela gu-
bernu se se tramita adrese in limb'a fiacarui teritoriu.

ITALIA. (Popultiunea Romei.) Acésa avuse pela a. 1861
194587 locuitori; populiunea se imulti asiadara dela a. 1860
cu 10,000 persóne. Intr'acéstia se afla 40 episcopi si mitro-
politi, (cardinali) 1385 preoti; 2474 calugeri, 1657 seminaristi,
2032 calugaritie, 2613 invetiacele in monastiri si institute de
orfani, 283 protestanti si 4226 israeliti.

— Neapole, 13. Martiu. Miscarea cea nedumerita
a partitei regesci burbonice, carea aici in cetate se face cu-
noscuta prin bombe, standarde, proclamatii, incheie cu se-
curitate la aceea, ca planulu facutu in a. tr. de mai multe
ori, de a incercá asupra Neapolei o apucatura eutedietória,
are se se puna earasi in lucrare. Nu numai in munti si in
paduri se reivira partisanii regelui burbon, ci si in ulitiile ca-
pitalei isi arata obrazele cele nerusinate de oficiri burbonici
si de agenti cu multimea.

TURCIA. Constantinopole. Cetatea Tírnovo si 22 co-
mune cu 4000 familii la olalta au trecut dela relegiunea
gréca la cea catolica.

ROMANIA. Bucuresci. Din ministeriu si a mai datu de-
misiunea acumu D. G. Balsiu, ba chiaru si din camera si
in locui s'a denumitu ministru ad interim D. Katargiu direc-
torulu min. de financia.

Tieranii din mai multe sate au datu o petitiune la
Domnu si la parlamentu, cerendu liberarea sutelloru de plu-
gari, ce se detienu in prinsoria in Vacaresci, pe garantiá lor, si se
cerceteze din ce vina se tienu inchisi derapanandulise familiile.

Din partea Eforiei scóleloru se aprobá Dictionariulu Ro-
mano francesu de Paulu de Pontebriantu, cá unu opu
neaperatu de lipsia pentru junimea studiósá. Prenum. e 2 galbini.

Intre gubernulu Romaniei si intre Consulii diferiteloru
poteri reprezentate la cabinetulu de Bucuresci se schimbara in
dilele din urma note diplomatice pentru susutienerea capitu-
latiunilor: ce au inchiétu poterile cu Pórt'a otomana cá su-
zerana. Gubernulu Romaniei staruesce ca se incete aceste tra-

tate facute fara invoirea Romaniloru si cu vatemarea autono-
miei Principatelloru romane. Dorimu, ca Principele Cus'a se
póta isbuti intru a pastrá nedependinti'a Romaniei. In asta
privintia au si facutu unu pasu insemnatu, inchiandu de a
dreptulu unu tratatu cu Rusi'a. Asta fapta déca e adevrata
nesmintitu va formá unu precedentu pentru viitorime.

— Compani'a nationala a Prutului insciintéza publiculu,
cumu ca la inceperea Navigatiei, dens'a va fi gata a trans-
porta cereale si alte marfuri din Galati la Jasi si Husi, si la
ori ee punctu pe malulu Prutului, pana la Sutiora si indereptu,
si compani'a asecuréza marfurile inoarcate prin vasele sale.
Asia Prutulu e navigabilu. —

(Urmare din Nrulu trecut.)

Déca strainulu ar fi fostu unu englezu, s'ar fi alunecatu
a intrebá: candu se sfarsiescu anii posesiei*) cu acésti ómeni
ce iam vediutu asiediati pe mosie? Ar fi dobanditu dreptu
respunsu: ca aceasta posesie n'are sfarsitu, si de ar fi fostu
vre o di de serbatóre, si gramad'a copiiloru satului s'aru fi
gasitu adunata pe lenga scranciobu, vechilulu ar fi pututu
se'i adaoga, ca d'intre acéstia cati voru trai, au se ajunga a
se chrani pe mosie; strainulu inspaimentatu ar fi strigatu,
ca, cu acestu chipu i' s'ar duce tóta mosiea, si ca lui nu ear'
mai remané nimicu cu vreme. Nu! Domnule, ear fi respunsu
vechilulu; o treime din locurile de chrana totu iti va rema-
né pentru intrebuintiarea personala. Ceremu iertare dela ce-
titorii nostri, ca ne servim de acestu modu de argumentatie,
cá se punemu in adevrata lumina starea lucrurilor; si ur-
mamu inainte cu inchipuirea imprumutata, ca, cumparatorulu
aru fi fostu unu strainu. Negresitu elu ar fi afluatu, ca in con-
tr'a pamentului, ce vediú folosindu-se de altii, avea si elu drept
de a se bucur'a de o catime de munca; dar', nu ne trebuie
multa perspicacitate, si ori care din noi póte se intieléga, ca
transactiua impusa astadi, este vederatu spre pagub'a si da-
ramarea proprietatii, caci, la ce se reduce in sfarsitu lantiulu
de legatura intre proprietari si locuitori? Proprietarulu, pe de
o parte si vede din anu in anu lanurile boieresci imputinate,
susutrase facultatii sale de intrebuintiare, si alienate óre cum
sub forma de schimbu, in contra unei munci ce are si elu
dreptu a o reclama dela locuitori si urmasii lor. Dintr'ac-
stea resulta marginirea absolutului dreptu de proprietate, in
privinti'a locuitorilor: 1. Ca proprietariulu este silitu a inga-
dui stapanirea locuitorilor, pe pamenturile ce le-au gasitu in-
tr'aloru dispoziție, candu au cumparatu proprietatea. 2. Este
datoru se inzestredie si pe copii lor pana la concurenti'a de
doua treimi; aceasta transactie intra in categoria acelloru de-
signate prin dritulu Romanu sub formul'a de: ut fueras, cu
deosebire, ca transactiua de façia este impuse de o lege. Cui
este óre astadi mai folositoare? Intielegemu tare bine ca, in
vremile trecute, candu comerciulu nu erá inca desvalitu in
tiera, candu marfa monetei erá rara, candu transactiile se fa-
ceau cá in tóte starile primitive mai multu in schimbu; atun-
cea credemu, necuviintiele nu erau atatu de mari pentru pro-
prietate. Astadi inse, candu pamentulu au castigatu in valóre,
candu capitalurile de esplanatare s'au inmultitu; cand avem
tóta sperantia de a atrage capitalurile straine; indatoririle im-
puse astufeliu proprietatii, nu potu decatu se fie in prejudi-
tiulu proprietatii, nu numai pentru presentu, dar' intr'o pro-
portie si mai mare inca pentru viitoriu; caoi, proprietariulu
fiindu silitu a fi rasluitu din anu in anu pentru inzestrarea
nouelloru generatii; si priimindu din contr'a munca in schimbu,
lesne se póte vedé, ca in prevederea inmultirei firesci a po-
puliunii si a imbunatatirei sistemului nostru de agricultura,
chiamandu in ajutoru masinele care inlocuescu o mare parte
de bratie, negresitu ca proprietate are tóta perspectiva de a
se sui in valóre; in vreme candu, tóte probabilitatile ne facu
se presupunemu scaderea valórei munciei Asia dar, cu tóte
folósele amagitóre de care se bucura astadi proprietarii, schim-
bulu ce li este impusu pentru presentu si viitoru, constitua
cea mai vatematóre calcare a principiului de proprietate. Se
venimu earasi la strainulu nostru, caruia nu ear' fi trebuitu
multu timpu cá se'si dee séma de conditiile defavorabile in
care au vediutu pusa proprietatea sa, si luandu ad-literam
indatorirele locuitoriloru catra proprietari, prescise prin le-
gile tierei; fara se aiba esperiintia tierei despre abaterile in-
gaduite de catra o administratie slaba, nu sciu déca idea
cea antaiu ce i s'ar fi infaciosiatu in minte ori catu de filan-
tropu ar fi pututu fi, ar fi fostu aceea de a imbunatati sórtea

*) Posesia pe moldovenesce insémna aceea ce pe airea
se dice arenda, nemtiesoe Pacht, Pachtung. Moldovenii intre-
buintiéza reu cuventulu posia si ar fi bine se'lu schimbe chiaru
in interesulu lor cu terminulu arénda.

locuitorilor? Noi credem din contra, ca tóta preocuparea sa ar fi tientita la gasirea de midiulóce, cum se'si emancipeze proprietatea sa.

In adeveru ar fi pututu se'si dica, ca in Europ'a nóstra civilisata, cu parae de songe ni-am aparatu proprietatile nóstre in contr'a ideiloru socialiste, in contr'a dreptului de lucru, (droit au travail, vedi art. 118 lit. A) reclamatu de noii reformatori; si aice in tiera gasescu acestu dreptu, in totulu necompatibilu cu principurile societatiei moderne, nu numai toleratu de gubernu, dar' si inscrisu cu literele mari in legile tieriei.

Déca strainulu nostru s'ar fi incercatu se ademeineasca locuitorii asiediati pe proprietatea sa, proclamandule principiulu libertatiei muncéi, declarandule ca ei sunt liberi a se stramutá de pe mosiea sa ori unde li-ar placé, celu mai prostu locuitoriu iar, fi respunsu: Noi Domnule si astadi suntemu slobozi se ne ducemu unde ni va placea; Dta inse n'ai dreptulu se ne alungi! Resulta inse dintr'aceast'a, ca definiti'a proprietatiei din legile civile, la noi este numai o litera mórta? si ea nu ecsista la noi in fapta, proprietari totu cu aceleasi drepturi, cá si in alte staturi? Nu, caci ori-cine posedéza o proprietate nelocuita, dreptulu seu nu este marginitu decatu prin restrictiile prevediute in tóte legislatiile, reclamate de interesulu comunu; iar' pentru mosiele locuite, pe lenga indatoriile proprietariului catra locuitori sususcrise si anume:

a) Indatorirea de a lasa pe locuitori nestramutati in vetrele si pamenturile posedate de ei.

b) Indatorirea de a inzestr'a insuratiei pana la o catime de doua treimi; trebue se mai adaugemu si

c) Marginirea dreptului de ai puté departá de pe mosie, decatu numai la casurile anume prescrise de legi.

Partea II-a.

Drepturile si indatoririle locuitorilor catra proprietari.

Desi in partea I., espundu drepturile si indatoririle proprietatiei, am pusu totuodata in evidentia drepturile si indatoririle locuitorilor; dar' le vomu esamin'a acumu int'runu modu mai precisu si cu legea in mana. Gasimu inse de nevoie mai nainte de a citá testualu dispositiile principale ale legi, cuprinse in art. 118 lit. a, b, c si sfarsitul dela liter'a f, si anume:

„A) Proprietariulu este indatoritu a dá locu de chrana locuitorilor asiediati pe mosi'a sa, de o potri va precatu si acestiea sunt indatorati a lucrá in potri va pentru socotél'a proprietariului.

B) Aceasta alcatuire a ambe partiloru, spre a fi dreapta, trebue a resplati in totu chipulu de putintia folosurile si indatoririle atatu catra o parte catu si de catra alt'a.

C) Mesur'a pamentului ce se va dá, trebue a fi inteimeiéta pe adeveratele trebuintie ale lucratoriului de pamentu si munc'a acestui'a trebue a se analogisi, dupa valórea pamentului ce i se va dá.

F) .. Asia dar', proprietariulu este indatoratu a dá fiesce caruia din locuitorii statornici pe mosi'a sa.

Dela aceste conducemu: 1. Ca locuitoriulu are dreptulu de a reclamá o catime de pamentu in contr'a unei munci ce este datoru a face proprietariului. 2. Ca mesur'a pamentului cedatu trebue se fie basata pe adeveratele trebuintie ale cultivatorului (lit. c.) 3. Ca munc'a acestuiea catra proprietariu trebue se corespunde la valórea pamentului (lit. c) In fačia precisului testu alu legiurei, dela sine cade calificati'a de vorbe ce s'au datu muncéi indatoritóre a locuitoriloru catra proprietari, care munca, precumu s'au vediutu nu este o indatorire catra persón'a proprietariului, ci catra insusi proprietate. Legea statornicesce principiu: ca valórea muncéi trebue se fia unu ecuivalent corespundietoriu la valórea pamentului; asia dar', proprietariulu e singuru proprietariu pe tóta mosi'a, prin urmare si pe pamenturile cedate locuitoriloru; dar', locuitorii au dreptulu de a cere locuri de chrana dela proprietarii, si aceasta chiaru candu proprietariulu n'ar avé unde intrebuintia munc'a locuitoriloru pe proprietatea sa. Aceasta resulta din cuprinderea § 122.

RUSIA. (Urmare din Nr. tr.) Adres'a nobilimei dela Tweru. Maiestate! Pentru antai'adata dupa publicatiunea legiloru din 19. Fauru 1861 adunata, te saluta nobilimea dela Tweru cá pre unulu, care ai intreprinsu eliberarea tieraniloru si curatirea a totu ce a fostu nedreptu pe pamentulu rusescu. Nobilimea dela Twer i'si dechiara serbatoresce simpati'a sa

cu initiativ'a M. Vóstra si promptitatea sa de a'ti urmá pe calea, care duce la binele poporului.

Manifestulu din 19. Fauru 1861 a prochiamatu libertatea poporului si a imbunatatitu pusetiunea cea materiala; inse nu a asecuratu neatarnarea lui, si nu a inlaturatu abusurile, escate din servitiulu de sclavu.

Bunulu simtiu alu poporului nu mai póte aduce in consonantia libertatea, prochiamata de M. Vóstra cu fapt'a complinita a indatoririloru fačia cu proprietarii de pamentu, si cu rafinat'a separare a statelor. Poporulu vede, cumca numai cu timpu va deveni scutitu de robota; cumca elu va remané pentru totudeaun'a supusu la censu si la robote, si numai dupa nume va fi alu seu domnu liberu.

Noi marturisimu pe fačia, cumca starea lucrului nu o am descrisu mai reu, de cum se afla in fiintia. O necunóscere a insemnatei áceleia, aduce societatea intr'o strimtóre periculósa, amenintia securitatea statului.

Ce avemu se facemu, spre a incungiuirá pericululu acest'a? —

Obligatori'a cedere a fondului si pamentului la tierani, nu ne pare cá unu atacu asupr'a drepturiloru nóstre, nu numai, si noi le privimu cá pe unieulu midiulocu de a ni asecurá linistea tieréi si propriile nóstre interese.

Ve rogamu M. Vóstra! Se puneti in realizare mesur'a áceastá, si inca cu impartirea povarei asupr'a toturor puteriloru de statu, ear' nu numai asupr'a tíraniloru, cari pórtá mai pučina culpa la esistinti'a sclaviei.

In puterea privilegiiloru sale, nobilulu este liberu de felurite povare. . . Maiestate! noi credemu, cumca este unu pecatu mare, a trai si a trage folóse din binefacerele unui ordinu soçialu pe spelele altoru state. Ordinulu acest'a alu lucruriloru nu este dreptu, in urmarea carui'a sermanulu respunde o rubla, in vreme ce omulu avutu nu da nimicu. Pe timpulu de sclavia — s'aru puté suferi, dar' a devenitu cu neputintia si noi dorimu, cá se nu ne mai ajutam cu unu privilegiu asia rusinatoriu, si nici ca luamu respunsetatea asupr'a nóstra, déca aru fi se mai steie.

Ne rogamu Maiestate! cá la dari si la sarcine dupa mase se fimu impartasiti cu totii dupa marimea averei.

Afara de privilegiile de dare, ne mai folosimu de dreptulu eschisivu de a administrá barbati, cari governa; noi privimu dreptulu acesta de nelegalu, si ve rogamu M. cá se'lu estindet la tóte statele.

Noi suntemu tare convinsi, cumca M. V., doriti sinceru binele Rusiei, de aceea o tienemu de sant'a nóstra datoria, a nu ascunde nimicu, cumca intre nobilime si între guberniu aru domni o neintielegere, care impedece cugetele cele maretie ale M. V.

In locu de libertate, pe care M. V. v'ati induratu a o apromite poporului, amploiatii au aflatu unu raportu abligatoriu, in locu de a aflá o reforma obligatoria a fostiloru sclavi, in proprietari adevirati. — Eata iniciativa libertatii si a impropietariei tieraniloru in Rusi'a, si boierii din Romani'a inca voru face probe indiumatate? Ser'a poenitentia in fundo, amenintiarea panslavismului?

Dela 1-a Aprilie se deschide noua prenumeratiune la

Gazet'a Transilvaniei

si F ó i ' a

pentru *Minte, Inima si Literatura*

cu pretiulu corespundietoriu insemnatu mai susu. Se afla esemplare inca si dela 15. Fauru incóce pentru doritori; dar — dela 1-a Aprilie nu vom mai scóte de supt teascu decatu esemplare cate sunt prenumerate, si cei tardiu sositi se voru lipsi de numerii mai nainte esiti.

EDITORULU si REDACTORULU,
séu RFDACTIUNEA.

Cursurile la Bursa in 31. Martiu 1862 stá asia:

	Вал. азст.	фр. кр.
Галвині дмперзешті	6	42
Азгсвзргѣ	134	85
Londonѣ	136	25
Дмпрзшткѣлѣ націоналѣ	83	50
Овзгаціле металіче екі де 5 %	69	50
Акціиле банкѣлѣ	823	
„ кредитѣлѣ	199	30